

Doktor inom den fria konsten

Jag skulle vilja doktorera inom fri konst men vet inte hur jag ska lägga fram mitt arbete för en antagningsjury. Har du några specifika tips på hur jag ska gå vidare med en ansökan? Jag är även intresserad av hur det ser ut med doktorandtjänster i USA.

Hej Marianne,

Det första jag råder dig att göra är att fundera djupgående kring vad denna typ av anställning skulle innebära för ditt konstnärskap. Det är viktigt att klargöra att en forskartjänst handlar om långt mycket mer än att skapa tid till att fördjupa det konstnärliga arbetet. Ofta innebär tjänsten ett grundligt teoretiskt undersökande och skrivande. Skrivna texter behöver inte nödvändigtvis utgöra merparten av slutarbetet, men för att ansöka och bli antagen, krävs ett väldisponerat teoretiserande av ditt arbete.

Vare sig du planerar att arbeta utifrån en teoretisk grund, eller att helt fokusera på det egna skapandet, så behöver du i nuläget utforma en ansökan som ska tilltala en akademiskt skolad antagningsjury. Jag ska göra mitt bästa för att hjälpa dig. För att din ansökan ska passa den institution du söker till, kan det vara värt att undersöka dess huvudsakliga intressen och sedan i viss mån låta det påverka ditt projekt. Det vill säga, ta dig tid att kolla in de professorer och doktorander som redan arbetar där och fundera på hur du passar in i den kontexten, samt vad du kan bidra med. Det är inte ovanligt att institutionen redan i ansökningsbeskrivningen klargjort att de letar efter doktorander inom specificerade projektområden. Därefter ska du med fördel diskutera kring en dagsaktuell kontext där du, genom din praktiska och teoretiska forskning, kommer att fylla ett kunskapsglapp. Vad är det din forskning försöker utmana och vad du hoppas kunna uppnå? Vilka är dina huvudsakliga frågeställningar etc.? Framför allt bör du klargöra hur projektet relaterar till din konstnärliga praktik. Efter att du formulerat detta bör du definiera hur din forskning är tänkt att framskrida. Vilka forskningsresurser och metodologier planerar du att använda dig av? Detta är kanske det avsnitt som kräver mest skärpa eftersom du här försöker övertyga antagningsjuryn om att ditt konstnärskap faktiskt platsar för deras program. Därefter är det dags att presentera hur ditt projekt relaterar till tidigare forskning. Undvik dock att rabbla upp en massa namn utan djupare förankring. Detta antyder okunskap och kommer med lätthet att genomskådas.

För att få ytterligare vägledning i den här frågan har jag kontaktat Åsa Andersson, forskningskoordinator vid Kungl. Konsthögskolan i Stockholm. Hennes inlägg är långt, vilket, som hon påpekar, är nödvändigt för att klargöra komplexiteten som ingår i att formulera, skriva och sammanställa, samt även bedöma, ansökningar till en forskarutbildning:

"– Den absolut första frågan för en antagningsjury är om projektet verkar intressant och angeläget.

*Sedan följer en hel mängd med frågor som antagningsjuryn ställer i relation till ansökan:
– Är detta ett konstnärligt projekt som lämpar sig inom ramen för en forskarutbildning?*

- Vad är skillnaden gentemot ett mer allmänt (ej examinerat) konstnärligt utvecklingsprojekt eller en ren önskan om individuell utveckling (och därför mer lämpat för typ arbetsstipendium)?
- Är projektet tematiskt avgränsat i någon mån, dvs tar inte upp 'allt' som pågår i personens konstnärliga praktik?
- Finns det ett tydligt formulerat och genuint undersökande forskningsprojekt? Att vara tydlig innebär dock inte att förutsäga hela processen och resultatet utan mer om att med förtroende och entusiasm kunna framställa den grund och plattform av kunskaper, erfarenheter och tillvägagångssätt som projektet utgår ifrån. Jurymedlemmen vill bli nyfiken och övertygad om att personen kan utföra projektet, samt önska att få se vad som händer och blir gjort!
- Kräver projektet fyra års heltidsstudier (dvs är det av den omfattningen)?
- Finns det en önskan om att dela med sig av processen såväl som konstverken? Om så, hur uttrycks den önskan? Finns det tankar för hur dokumentationen kan gå till (och som passar den eventuellt helt unika och personliga logiken för projektet)?
- Finns det en medvetenhet hos den sökande om de sammanhang som den specifika undersökningen ingår i (dvs annan forskning/konstnärliga arbeten, teorier och praktiker som tangerar det tänkta projektet)? Syftet med forskarutbildningen är bl.a. att öva sig i att forska, pröva metoder, förhålla sig etiskt samt argumentera för sina resonemang (vare sig visuellt, verbalt, skriftligt). Ett annat mål är att bidra med någon form av ny kunskap till det konstnärliga fältet och/eller det vidare samhället.
- Har personen hunnit uppnå en konstnärlig höjd i sin praktik? (Till en svensk doktorandtjänst i fri konst som erbjuds i form av en finansierad anställning kan det vara upp emot 100-150 sökande så konkurrensen är skarp.) Kommer en forskarutbildning vid ett lägligt tillfälle i personens konstnärliga/professionella/personliga utveckling? Oftast är det bättre om hen varit yrkesverksam inom konstområdet under en period och inte fortsätter direkt från grundutbildningen. Behöver personen en doktorsexamen och det akademiska sammanhanget eller är hen redan på en nivå då det kan framstå som överflödigt att doktorera? Om det är en högt profilerad konstnär – finns viljan att utmana en redan existerande och eventuellt (för) trygg praktik? Med andra ord - "What is at stake?"
- Har personen identifierat ett möjligt nätverk av kontakter, vare sig nationellt eller internationellt, som engagerar sig i liknande teman och kan bidra med utbyten/samtal?
- Antagningsjuryn kan också ställa följande frågor under bedömningen: Bidrar projektet till den lokala forskningsmiljön på högskolan/universitetet? Ska projektet utföras på annan ort eller annat land – om så, går det att hitta en bra balans? Varför söker personen till den här högskolan/universitetet? Har högskolans personal rätt kompetens för att kunna handleda projektet? Blir det nya projektet ett välkommet tillskott i den redan existerande gruppen av pågående forskningsprojekt?

Några råd till den som skriver en ansökan till forskarutbildning i fri konst:

- Försök att hitta det egna språket för att uttrycka det som är viktigt och angeläget. (Ett projekt man brinner för brukar vara lättare att skriva om – materialet finns ofta redan till hands och ploppar fram vartefter skrivandet pågår. Själva skrivakten sätter också fart på tankarna så det är bra att ge sig själv tid att vara i denna process.)
- Summeringen av projektet är viktig – den ska fånga läsaren och snabbt ge en översiktlig bild.
- Ha med relevant bildmaterial av hög kvalitet – ta inte för givet att andra redan vet vad du gör.
- Undvik att använda ansökningsjargong.

- *Låt någon annan läsa ansökan för att kolla att den är förståelig.*
- *Om produktionen är kostsam, ge en indikationen för hur den är tänkt att finansieras”.*

Du frågar även efter doktorandtjänster utanför Sveriges gränser. Här finns både glädjande och inte så upplyftande nyheter. Dina chanser att komma in på ett doktorandprogram i till exempel England är större än i Sverige. Men priset är högt. Programmet är med största sannolikhet inte en avlönad position utan du förväntas hitta finansiering på annat håll. Konstnären John Walter är doktorand vid University of Westminster i London där han undersöker hur arkitektur kan minska spridningen av HIV. Målet med projektet är att öppna upp för diskussioner kring möjliga fördelar och nackdelar associerade med "Public Sex Environments". Det praktiska arbetet kommer att anta formen av en installation, en så kallad "cruise maze", fylld av måleri, skulptur, performance, video, fri HIV testning osv. I sin ansökan skrev han om HIV och den anti-retrovirala kontexten (det vill säga medicinering som inte dödar virus utan som förhindrar spridning). Vidare reflekterade han kring den samtida konstens misslyckade försök att adressera problematiken. Slutligen planerar han att ta den diskurs han skapat och förflytta den till en arkitektonisk miljö för att där provocera konsten till att bli mer socialt engagerad.

Den amerikanska konstnären Quynh Vantu genomgår även hon sin PhD i London. Liksom John Walter har hon valt att forska via ett praktikbaserat arkitekturprogram, UCL-Bartlett School of Architecture. Hon behandlade sin ansökan på ett liknande sätt som hon behandlar sina projektansökningar. Det handlade helt enkelt om att formulera ett mer djupgående projekt som skulle vara en del av hennes liv de nästkommande åren. Det hon strävade efter var att göra sin doktorandforskning till något som ytterligare skulle förstärka hennes aktuella konstnärspraktik, samt att det var viktigt för hennes forskning att innehålla ett praktikutövande element:

"I think you have to ask yourself what kind of work you want to be doing in the future, and aim for something that will help you to move in that direction. In the end it is 4-5 years of your life and focus, so you might as well have fun with the work you do and figure out a research that can inspire your studio practice as well as a practice that can inspire your research."

Tyvärr kommer hon inte med några glädjande nyheter vad gäller forskarprogram i USA, *"They do not exist yet. The Master of Fine Arts is considered the terminal degree within the arts in the United States. There are though, PhD programs in Art History, Theory and Criticism but those are not practice based."* Dock hänvisar Åsa Andersson till en artikel (<https://www.insidehighered.com/advice/2013/05/24/phd-challenges-mfa-requisite-degree-arts-professors-essay>) där det visar sig att det faktiskt finns ett visst utbud av praktikbaserade forskarprogram inom fri konst i USA. De verkar dock ha ett annorlunda upplägg och kostar en mindre förmögenhet. Jag har hittat sju PhD program som kan vara intressanta för dig:

The Rensselaer Polytechnic i Troy
University of California San Diego
Institute for Doctoral Studies in the Visual Arts (IDSVA)
University of California Santa Cruz
University of California Davis
University of Washington, DXArts

Texas Tec i Lubbock

Jag vill avsluta med att poängtera att det viktigaste är att ge dig själv tid att utforma en klockren ansökan, fylld av lust och nyfikenhet. Du har mycket arbete framför dig och jag önskar dig all lycka i din strävan efter att bli doktorand inom den fria konsten.

Ida